

Název předmětu: Hospodářské výpočty

Třída: P1A

Vyučující: Mgr. Hodinová **e-mail na vyučujícího:** alexandra.hodinova@sousvodnany.cz

Téma: Získávání početní jistoty a hbitosti

Zde navážeme na matematiku. Bude se jednat prozatím o sčítání a odčítání přirozených čísel. Pojmy jako sčítanec, menšitel, atd. máte uvedeny v matematice. Vše přepište do sešitu a vypočítejte. Jde o práci na celý tento týden. Až se v listopadu vrátíme do školy, vše zkontroluji. Pokud se do školy nevrátíme, pošlete mi ofocený sešit ke kontrole.

SČÍTÁNÍ

Sčítání je velmi jednoduchý početní výkon, ale vyžaduje plné soustředění. Kontrolu správnosti výpočtů (zkoušku) provádíme záměnou pořadí sčítanců.

Zásady:

Při psaní sčítanců ve sloupcích je velmi důležité psát číslice přesně pod sebe, tedy jednotky pod jednotky, desítky pod desítky, desetiny pod desetiny, apod.

Při sčítání údajů v tabulkách nebo dokladech je účelné nezapisovat nezkontrolované součty přímo do tabulky nebo dokladu, ale na pomocný list.

Kontrolu správnosti výpočtu provádíme buď přepočítáním, nebo záměnou pořadí sčítanců.

Řešený příklad: Sečtěte čísla: $14\ 650 + 15\ 215 + 15\ 397$

- a) pomocí kalkulačky
- b) písemně

Proveďte kontrolu správnosti (zkoušku).

Řešení:

- a) pomocí kalkulačky – napíšete čísla do kalkulačky a sečtete:

$$14\ 650 + 15\ 215 + 15\ 397 = 45\ 262$$

Zkouška – sečtení čísel v opačném pořadí:

$$15\ 397 + 15\ 215 + 14\ 650 = 45\ 262$$

- b) písemně
	zkouška
14 650	14 650
15 215	15 215
<u>15 397</u>	<u>15 397</u>
45 262	45 262

Př. Vypočítejte:

a) $27 + 12$

$34 + 14$

$14 + 22$

$37 + 12$

$48 + 11$

$16 + 13$

b) $38 + 27$

$48 + 17$

$69 + 14$

$57 + 34$

$23 + 78$

$64 + 97$

Př. Vypočítejte a proveďte zkoušku:

$145 + 232$

$348 + 536$

$786 + 118$

$243 + 229$

$346 + 128$

$327 + 426$

Př. Na městském tržišti se prodávala jablka za smluvní ceny. Kolik tun jablek bylo celkem prodáno?

Stánek	Prodej (kg)
1	325
2	194
3	258
4	870
5	270
CELKEM	

Př. Vypočítejte tržbu jednotlivých závodů v prvním čtvrtletí, měsíční tržbu podniku a čtvrtletní tržbu celého podniku.

Závod	Tržba (Kč)			
	leden	únor	březen	CELKEM
01	56 890	54 800	55 890	
02	35 790	45 870	35 780	
03	56 780	31 980	43 680	
CELKEM				

ODČÍTÁNÍ

Kontrolu správnosti výpočtu (zkoušku) provádíme tak, že sečteme rozdíl a menšíte, součet se musí rovnat menšenci.

Každé přirozené číslo můžeme zapsat jako desetinné, např. $438 = 438,00$. Toho využíváme při sčítání a odčítání přirozených a desetinných čísel.

Řešený příklad: Odečtěte: $3\,785 - 432$

- a) pomocí kalkulačky
- b) písemně

Proveďte kontrolu správnosti výpočtu.

Řešení:

- a) pomocí kalkulačky
 $3\,785 - 432 = 3\,353$
Zkouška: $3\,353 + 432 = 3\,785$

- b) písemně
	zkouška
3 785	3 353
<u>- 432</u>	<u>432</u>
3 353	3 785

Př. Napište správně pod sebe a odečtěte písemně:

- a) $78\,567 - 7\,563$
- b) $87\,569 - 42\,386$
- c) $45\,785 - 6\,784$
- d) $17\,893 - 9\,877$
- e) $26\,951 - 6\,355$
- f) $18\,249 - 4\,582$

Př. Ve třech pytlích bylo celkem 213 kg mouky. Z prvního pytle se spotřebovalo 48 kg, z druhého 53 kg a z třetího 42 kg. Kolik kilogramů mouky zůstalo ještě v pytlích?

Př. Vypočítejte čistou hmotnost 150 g cibule, činí – li odpad 22 g.

Př. Vypočítejte čistou hmotnost potravin v gramech potřebných pro 10 porcí bramborových knedlíků plněných uzeným masem. Výsledky zapisujte do tabulky.

Druh potravin	Hrubá hmotnost (g) 10 pc	Odpad (g) 10 pc	Čistá hmotnost (g) 10 pc
uzený bůček	7 500	225	
brambory	2 500	750	
mouka hrubá	400		
krupice	150		
vejce (2ks)	80		
mouka hladká	60		
tuk	200		
cibule	250	23	
sůl	40		

